

171.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

Sanremón innen és túl

Megint sokat beszélnek a Balfour-deklarációról, pedig már azt hittük rég túl vagyunk rajta. A deklaráció tizenhétben történt, tizenkilencben már Párisban tárgyalt a zsidó békebizottság a nagyhatalmakkal, husz tavaszán pedig tinnépelyes békeszerződést kapott a szét-szórt nép. Miért emlegetik Balfourt, amikor a sanremói békeirat garanciósabb okmány, mint az ő nyilatkozata? Eredménynek is szilárdabb, étappnak is messzibb. Az ok ugyanaz, mint amely a különböző legyőzött országok helyzetét magyarázza: nincsenek se hadiállapotban, se békeállapotban, mert békeszerződésüket a hatalmak még nem ratifikálták. A zsidónép békeszerződése a népszövetség elé tartozik: ott kell keresztülmennie a ratifikációnak. Amit Párisban tárgyaltak és Sanremóban szerződésbe örökítették, annak most Genfben adják meg a szankciót és Anglia a cionista világszervezettel együtt átveszi a mandátumot Palesztinára. Ez mindmostanáig nem történt meg, a népszövetség szeptemberi ülésén teszi szavá a kérdést maga Balfour; mindaddig tehát a zsidó nemzeti otthonra nézve nem Sanremó irányadó, hanem a korábbi Balfour-nyilatkozat.

Valljuk be, nem jól esik, hogy ezt a mi sorfordítóban fontos kérdésünket nem a leg-huzalmasabb gyorsasággal intézték el. A nép, amely kétezer évig türelmesen várt, egyszer, hogy megmutatkozzon neki a megoldás és a cél, türelmetlen lett; a másfélv, kilencszázhusz tavaszától kilencszázhuszonegy őszéig, végevár-hatalatlan időnek tetszik. És a türelmetlenség rémeket lát: Jaffa ez a sajnálatosan véres incidens, többnek rémlik a felízgatott fantáziákban incidensnél s mert az ellenség zsidó és nem zsidó bajkeverő, bádogat menyőrgőt a kulisszák mögött, nagy az ijedelem, hogy Sanremó óta bonyodalmak jöttek, azért kell visszatérnünk Balfourhoz. A Balfour-deklaráció gyenge és homályos, négy év alatt kinőtte a zsidó nép, mint a gyerekruhát: maga Herbert Samuel gyengéltette és keveselte; ami a maga nyit és ferias igazmondásával okatlan, vénaszonyos siránkozást eredményezett. Holott valójában mindkét dolog hasznára vált a zsidó országpolitikának: Jaffa is és Samuel kormányzó nyilatkozata is. Sőt, merjük kimondani, a népszövetség késlekedése is használ, mert közben kibujtak a rejtett problémák, megmutatkoztak a bonyodalmak: jobb most tudni róluk, még mielőtt megkaptuk a mandátumot. A ratifikálás előtt még változathatnak a sanremói iráson, a ratifikálás után aligha. Jaffa és Samuel első pesszimista beszéde jó volt ahhoz, hogy az arab-kérdést a maga komor valóságában szemléltesse, de Jaffa elmult, a kiontott vértanuvért beitta a szomjas Ereciszrael-föld és Samuel újabb nyilatkozata, amit az Európába menő araboknak ad utraivalóul, már sokkal biztosabb és keményebb: „Mehettek, de a zsidó nép ellen a nitsem fogtok elérni.”

Testvéri politikával mindent, testvérelenessel semmit. Az arabság nagy problémája is csak azóta tudott, amióta a zsidók Palesztinában kidobták a tudatlan rejtekeiből. A zsidóknak köszönheti az eddig téslen, sőt tunya arab politika, hogy a világ és Anglia felfigyel reá. Harminchatmillió arab van Ázsiában és Afrikában, országuk tizenhatszor akkora mint Franciaország, mit akarnak ők Palesztinától, amely tizenhatodrésze síbes Franciaországnak s az arabok birta földnek csak két-három ezred-része? Az a hatszázezer arab, aki a történészek és etnografusok biztos állítása szerint zsidó ősök elozmánosodott utódnepe, maradhat

nyugodtan az országban: mi még nagyobb nyugalmat adunk nekik, mint volt, mert a megélhetésüket tesszük biztosabbá. Mi Kelet Hollandiáját vagy Dániáját akarjuk megteremteni az elhanyagolt Palesztinában, az egész ország kertek virágzó sora lesz, gyárak, üzemek és ipartelepek, iskolák, kórházak, vasutak és orvosok viszik szét a biztosságot, a kulturát, a jólétet. Nem husz ember él majd egy négyszögkilométeren, de huszszor husz, nem fakével szant a fellah, nem köleskegyeret eszik, de úgy él, ahogy mi. Ehhez persze az kell, hogy mindenkép keresztülerőszakoljuk nemcsak

a Balfour-deklarációt és nemcsak a sanremói határozatot, de mindennél, a változott viszonyoknak megfelelően, többet. Zsidóországnak fel kell épülnie! A bevándorlásnak nem apróléku rostán kell az országba szivárognia, de zsilipek és gátak híján, szabadon. A zsidó vezéreknek ezt a politikát kell követniök. A zsidó nép pedig nem tehet egyebet, pénzével és erejével támogatja a vezérek munkáját mert hiába, pénz nélkül se a sorompókat megavítani nem lehet, se az országot felépíteni. A probléma sarkát a zsidó nép tartja a csukott vagy a megnyitott tenyerében.

Enyhült a feszültség Anglia és Franciaország között

A washingtoni konferencia előkészítése — A szövetséges pénzügyminiszterek tárgyalásai — Wirth kancellár a német jövőről

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, augusztus 4. A szövetségesek washingtoni nagyköveteinek tanácskozása, amelyet Hughes államtitkár vezetésével tartanak meg, munkája első részét befejezte. Japán is, Franciaország is hozzájárult az angol javaslat-hoz, amely a leszerelési konferencia napját november 11 ben, a fegyverszünet megkötésének harmadik évfordulójában állapítja meg. A tanácskozások másik része:

A konferencia programjának részletes kidolgozása és keresztülvitele.

Ezek a kérdések már negyobb nehézségekbe ütköznek, mert különösen Japán olyan feltételeket szab, amelyekhez Amerika csak a béke-ügy érdekében járul hozzá. A távoli Kelet problémája az ütközőpont Japán és Amerika között, amely államoknak azonos érdekeik vannak a Csendes-Océanon és különösen Kínában. Japán el fog menni a konferenciára, de csak fenntartásokkal, feltételekkel, amelyeket ha nem respektál Harding, a japán kormány a határozatokat nem teszi magáévá.

A francia lapok írják, hogy a francia és angol kormány között még mindig nem ért véget a konfliktus.

Anglia a főtanács összehívása előtt nem engedi meg a csapatzállításokat Felsőszilézia területére. Az angol kormány ezzel a követelésével nyomást akar gyakorolni Franciaországra a főtanács ülésének gyors megtartása érdekében és nyomást akar gyakorolni azért is, hogy a főtanács ülésén a felsősziléziai probléma megoldásánál azokat a feltételeket fogadja el Franciaország, amelyeket Anglia javasol. Az angol kormány, hogy a konfliktus élét tompítsa, már megtett annyit, hogy

elvileg hozzájárult a csapatzállításokhoz,

sőt hozzájárult ahhoz is, hogy az olasz kormánnyal egyetértésben megtegyék a szükséges lépéseket a német kormánnyal. A szövetségesek berlini nagykövetei közös jegyzékben kö-

zölték a német kormánnyal, Németország készséggel el arra, hogy a szövetségesek a közeljövőben csapatokat fognak Németország területén Felsősziléziába szállítani. A szövetséges nagykövek közös lépése késedelemmel történt meg, mert

az angol nagykövet megkésve kapott kormányától utasítást.

Szerdán reggel az angol, francia és olasz nagykövek már megjelentek Wirth kancellárnál és átadták jegyzéküket, amely a szövetséges csapatok átvonulását követeli Németország területén.

A főtanács augusztus 8 án ül össze. A következő napon Párisban összehívják a szövetségesek pénzügyminiszterei. A pénzügyminiszterek összejövetelének az a célja, hogy mindazokat az ügyeket elintézzék, amelyeket a szakértők függőben hagytak. Ezek a kérdések: 1. A katonai megszállás költségei. 2. Annak a kártérítési összegnek megállapítása, amelyet Belgiumnak kell kapnia Németországtól és 3.

A kisállamoknak fizetendő kártérítési összegek,

amelyet a spaai konferencia a teljes kártérítési összeg hat százalékában állapított meg. Wirth kancellár Brémában hosszabb beszédet mondott, amelyben változa Németországnak a szövetséges hatalmakhoz való viszonyát. Hangsúlyozta, hogy kormányrajutása óta egyetlen vágya volt, hogy a szövetségesek és Németország között harmóniát teremtsen és teljesítse Németország köte-

lezettségét. Azóta, bár sok tekintetben lényegesen változott a helyzet, a kormány szilárdan kitart feladata mellett. Reméli, hogy a békét sikerül továbbra is fentartani és reméli, hogy a fokozott munka gazdaságilag is helyrehozza Németországot. Csak arra kéri Németország népét, viselkedjék hidegvérrel, ne veszítse el nyugalmát és bizon a német jövőben. A felsősziléziai kérdésben szintén győznie kell az igazságnak.

A hazátlan Károly

London, aug. 4. Svájci politikai körökben beszélnek, hogy a szövetségtanács kifejezést adott ama óhajának, szívesen venné, ha Károly exkirály elhagyná Svájcot. Ugy tudják, hogy az exkirály környezete érintkezésbe lépett az olasz kormánnyal és Olaszországba kért letelepedési engedélyt. Ha ez nem sikerülne és Svájc országba kellene letelepednie az exkirálynak, úgy a B-leaok szigetén telepedne le, ahol nagyobb Habsburg-birtokok vannak.

Az olasz és jugoszláv határ

Róma, aug. 4. (Damian.) Fiume és Baross kikötő sorsáról azt határozták, hogy a kérdést függőben tartják mindaddig, míg a jugoszláv és az olaszországi határt véglegesen megállapítják. A határ kijelölésére jugoszláv-olasz vegyes bizottság fog összeülni. Ha a vegyes bizottság nem tudna megegyezni, Svájc fog dönteni.

Kijelölik az albán határt

Páris, augusztus 4. (Damian.) Az albán határ kijelölésére kiküldött bizottság összeült.

24. IV. évf. 160. sz.

SITÉS!

galanterie-állandóraktár

ORIA

szövött- és gyereskedés REG. FERD. 30 Székypalota.

MERT 295

Lakatos-áruházban TER FÜLÖPNÉL ria (Csák Ferenc) alatt kaphat ügyvagyat és gyermekszeket

ES LAZAR

állítási vállalat rici (Vörösmarthy) 2. vagonforgalom a külföld en irányából és irányába rti határállomáson

figyelmébe!

ennyiségben állandóan rak- kutyafejű márkágar. 400 yard) z Export-Import cégnek g) cérszágár erdélyrészi ete és gyári lerakata: a (Radák-utca oldal)

kérien, ha finom cukorkát akar!

vérek Csuj, Pista Uniri (v. Mátyás király-ter) 36. — Rendezeses gyűjtő- és wago- a belföld minden irányából és szertérisi és feltüvizsgálati irod.

szet az erőhöz, egészséghez a páratlan hatású

SBORSZESZ

Kapható mindenütt: metikai és Vagyészeti Gyár CLUJ — KOLOZSVAR

D Ó

öségű tűzifa, art, wagononként 6 61 garatálva) 2400 lefért, ölen-

ES SZANTÓ

R.-T. gazdasági osztálya AD 70. TELEFON: 10-14 cinthető Cal. Reg. Ferd. 68.

Z ES TSA

VIZVEZETÉKI BE- RELESI VÁLLALATA

New-York épület.

Telefon-szám: 214.

A román sajtó és a zsidó iskolák

— Az Új Kelet tudósítójától —

Nem először és bizonyára nem utóljára ér bennünket támadás olyan helyről és olyan ügyben, amelyre legkevésbé számítottunk. Különösen az erdélyi román sajtó magatartása mozgalmunkkal szemben, igen szeszélyes és gyakran önmagának is ellentmondó. Többször mutattunk rá arra, hogy ezek a támadások és kritikák majdnem kizárólag mozgalmunk céljainak és törekvéseinek nemismeréséből fakadnak. Laptársaink nem vesznek maguknak fáradságot arra, hogy közelebbről megismerkedjenek a zsidó nemzeti mozgalom törekvéseivel és az erdélyi zsidóság mai helyzetével. Innen van az, hogy szinte nap-nap után jelennek meg közlemények, amelyek ha nem akarjuk őket egyenesen rosszindulatuknak bélyegezni, mindenesetre igen sejnálatos tájékoztatásról tesznek bizonyosságot. A ma reggeli román lapokban egyszerre két ilyen cikk is látott napvilágot.

A „Patria” cikke

Az egyik a „Patria”-ban jelent meg és többek között így szól:

„A mi álláspontunk az erdélyi zsidókra vonatkozólag kezdettől fogva világos volt. Elismertük a zsidók jogát épügy, mint a többi kisebbséget, hogy kulturális tekintetben szervezkedjenek, hogy megtarthassák intézményeiket és terjeszthessék a cionizmust. Helytelenítettük azonban azt az elszigeteltséget, amelyben a román állammal szemben akartak élni és azt, hogy ebben a tekintetben közös eljárást tanúsítottak a magyarsággal, amelyről tudva volt, hogy irredenta-voja miatt nem akarta elismerni a román állam szuverenitását. Nem értettük meg, miképpen ragaszkodhatnak egyes erdélyi zsidók ehhez a magyar programhoz. Idővel a zsidóság egyrésze megváltoztatta álláspontját és az önálló szervezkedés útjára lépett.

A mi felfogásunk igazolására jön ma egy nyilatkozat, amely olyan illetékes zsidó tényezőtől ered, aminő dr. Gaster, londoni főrabbi. Dr. Gaster Aradon kijelentette, hogy nem helyes, ha egyes cionista zsidók a magyarokhoz számítják magukat, mert nekik az állam uralkodó nemzetéhez kell tartozniuk.

Reméljük, hogy a sokat tapasztalt Gaster szavainak meg lesz az a látása, hogy a valóságban eszmél a zsidóságnak az a része is, amely eddig ellenséges érzülettel viseltette a román állammal szemben. Gaster szerint a zsidóknak el kell hagyniuk a magyarok rejtett útjait és az állam uralkodó nemzetéhez kell tartozniuk.

Korhadt fából van a lelketek . . .

(Részlet „A bazini zsidó” című regényből.)

Írta: Biró Lajos

Ábrahám visszavánszorgott a börtönbe. Tul volt mindenen: keserű jókedvén, dühös csufolódáson és fájdalmas megadáson. Egyetlen vágya volt: pihenni. De amikor a pántos ajtó felnyitott előtte és elébe rohant a felesége és a lánya, akkor, mint a hirtelen vihar, úgy támadt fel benne egy őrzőgő kétségbeesés. A tizenkét éves Ráchel egyetlen gyereke volt, nyolc évi házasság után született és Ábrahám Isten kegyelmes ajándékaént mámoros odaadásba vesző lélekkel imádták. Ő maga mindent könnyen vett volna és megpróbáltatásba és halálba néhány kesernyős tréfával belenyugodott volna, de a lányának a féltése úgy rázta a lelkét, mint a hidegrázás. Az elmúlt éjjel is a lányára gondolt, amikor véresre verte az öklét, a fal kököckáin és csak amikor a kintpad kinjai elhatalmasodtak rajta, akkor feledkezett meg róla és mianderől, mert nem maradt más gondolata, csak az, hogy elviselhetetlen gyötrelmeinek legyen már végük. Most megrohanta a lelkifurdalás. Raborult a lányára és jajgatva és ordíva vádolta magát hitványsággal, gyengeséggel, gyávasággal: nyomorultak nyomorultjának jajveszékelt magát, akinek hiába adott az Isten három embernyi erőt, de nincs benne egy gyereknyi lélek se, mert nem tudott állhatatosan tűrni egy kis fájdalmat, hanem hazug vallomással szennyezte be magát, hogy meg-

* Pegazus kiadás, Wien. Ára Romániában 27,50 lei.

A „Vointa” hosszósólása

A Vointa ma reggeli száma pedig a következőket írja:

„Az erdélyi zsidó hitközségek elhatározták, hogy iskoláikban magyar lesz a tanítási nyelv. Azt hisszük, nem szabad e kérdés felett szónéklul átsiklanunk. Amennyire tudjuk, a zsidó iskolák a román állam részéről a legnagyobb kedvezményben részesültek eddig és a jövőre még többet fognak kapni. A zsidók panaszkodtak, hogy a magyar iskolákban üldözik őket és ígéretet tettek arra, hogy saját iskoláikban rövidesen be fogják vezetni a román nyelvet. Két évi kedvezmény és ígéretet után azt kell látnunk, ahelyett, hogy a román nyelv bevezetése tekintetében bármilyen történet volna, a jövőben is magyar nyelven akarnak tanítani. Legfőbb ideje, hogy a maga egész terjedelmében foglaljuk zunk ezzel a kérdéssel.

A magyar kultúra annyira összenőtt a zsidó kultúrával, hogy egy hirtelen elválasztás ki van zárva. Az a döntő szerep, amelyet a zsidóság a volt Magyarország irányításában a miniszteri szék-től a falusi italmérésig betöltött, máról-holnapra el nem felejthető. A budapesti vörös és fehérüldözés ellenére sem változtathatják meg a zsidók olyan hamar meggyőződésüket. Ugyanaz a hit él bennük, ami a magyarokban, tudniillik, hogy a mai helyzet tarthatatlan és a magyarok ismét visszaszerzik a hatalmat.

Hogy e nehéz helyzettel megküzdjenek, mint jó stratégák minden eshetőségre számítva, két táborra oszlottak. Egyesek a román állam hiveihez csatlakoztak, a többiek a magyarok mellett maradtak, megőrizvén vezetés szerepüket a politikában és a sajtóorgániumok irányításában. (Meg kell nézni, hány zsidó van a Keleti Újság és az Ellenzék szerkesztőségében. Ilyenformán egyetlen hidat sem égettek fel maguk mögött és mint mindig, most is négy szemmel néznek.)

Az állam szerveinek tehát ébren kell lenniük. Mert arról van szó, hogy elismerje a román állam a zsidókat nemzetiségnek, amint maguk kéri, vagy sem. Ha elismeri, akkor használják iskoláikban saját nemzeti nyelvüket és kisegítő nyelveként vezessék be az állam nyelvét. Meg vagyunk győződve róla, hogy a zsidók époly könnyen fogják megtanulni a román nyelvet, amilyen könnyen megtanulták a magyart. Ha pedig az állam nem ismeri el őket külön nemiségnek, akkor őrizze eleve az oktatásukat és ne engedje meg az ilyen visszaéléseket, amelyek nem egyebek kihívásnál és gyönyörűdségnél.

As igazság

Tulajdonképpen fölösleges is volna válaszolnunk ezekre a támadásokra. Aki egymásmellett olvassa a két cikket, azonnal észreveszi a nagy ellentmondásokat. A „Patria”, amely eddig szimpátiával kísérte a zsidó nemzeti

mozgalmat, de csak addig a pontig, amíg a zsidóságnak a magyarságtól való elválasztásáról volt szó, most egy zsidó tekintély nyilatkozata-ra hivatkozik. Am elfelejti a „Patria”, hogy Gaster főrabbi a zsidó iskolákról is nyilatkozott, a zsidó iskolákról, amelyek nincsenek s amelyek az államnak kellesse fentartania. Az erdélyi zsidóság őszintén és becsületesen megmutatta szándékát, hogy be akar illeszkedni az új állam keretei közé, de az állam tisztviselői eddig még csak igen kis mértékben tettek tanúságot arról, hogy ennek az elhelyezkedésnek lehetőségét a maguk részéről előmozdítsák.

A zsidó iskolák felállításának gondolatát nem az a körülmény diktálta, mint a „Vointa” írja, hogy a magyar iskolákban üldözték a zsidókat, hanem egy belső lelki kényszer, amely új célok felé hajtja a zsidó népet. Nem mi tettünk ígéretet, az állam ígért nekünk. Gyulafehérváron a nép megígérte, hogy minden nemzetiség saját iskoláiban, saját nyelvén tanulhat s a békeszerződésekben Románia ünnepelesen megerősítette ezt. Ezeket az ígéretet még ma sem teljesítették. Ha a zsidó tanulóifjúság egyrésze még ma is magyar iskolákba jár, elsősorban az állam vessen magára, amely nem tette lehetővé a zsidó iskolák felállítását. Mert a gyulafehérvári határozat és a békeszerződések nemcsak azt mondják ki, hogy az államok kötelessége megengedni nemzetiségeknek a saját iskoláikban való oktatást, de kimondják főképpen azt, hogy az államnak meg kell adnia a lehetőségeket erre. Mi eddig az államtól iskoláink tekintetében semmiféle támogatást nem kaptunk, sőt még azt a támogatást is megvonták, amit a magyar állam nyújtott a felekezeti iskoláknak. Megvonták az évtizedek óta élvezett államszolgálatokat, ezzel számos zsidó iskolát válságba sodortak. Az elmúlt két év alatt valóságos vívmányunk kellett tesztelni, ha az állam engedélyt adott egy-egy újabb zsidó iskola felállítására, de arról, hogy honnan és miből fedezze a zsidóság az iskolák kiadásait, senkinek törődött. A zsidó adófizetők óriási összegeket fizetnek iskolaadó címen, de ezekből az összegekből egy fillér sem jutott eddig a zsidó iskoláknak, holott a békeszerződések határozottan előírják, hogy ezekből az adókból arányosan kell részesedniük az etnikai kisebbségeknek is. Ha az állam súlyt helyez arra, hogy a zsidóság saját iskoláiban tanuljon, meg kell adni először a lehetőséget ennek.

Ami a nyelvkérdést illeti, valóban csodálkozunk kell a „Vointa” jólétesültségén. M

szabaduljon a kínoktól és a hazug vallomásaival veszedelmbe döntött másokat.

— Téged Ráchel, szememnek fénye, lelkemnek lelke, akiért le kellett volna darabokban huzatni a bört magamról. A szemem vágnám ki érted. És meg tudtam feledkezni rólad. Taposatok rám. Köpjetek ki előttem. Ráchel! Ráchel! Uristen! Uristen! Mit tettem! Mit vétettem én ellened, hogy ezt kellett tennem? Ráchel, Ráchel!

A tizenkét éves Ráchel zokogva vigasztalta. Köréjük gyűltek a többi asszonyok és a többi gyerekek is. A zokogás átharapózott rájuk is és keserves jajveszékélésbe kezdett lenni. Sámuel és Mihály ekkor megszólaltak. Az asszonyokra és a gyerekekre ráparancsoltak, hogy hallgassanak és vigasztalni kezdtek Ábrahámot. Azt mondták neki, hogy ne gyötörje magát szemrehányásokkal. A kínzást mások sem tudták elviselni, de azért nem bűnösök. A test gyenge és erőtlén. Minden az Úr kiszámíthatatlan akaratából történik és bele kell nyugodni a végzésébe. Eleázár felült és néma figyelemmel hallgatta őket. Amióta börtönbe került, a szavát alig lehetett hallani. Merev mozdulatlanul ült, miatha a teste már megszűnt volna élni és minden élete tűz el égő lelkébe menekült volna, néha sötét és vergődő imákba süllyedt. Most felállott. Egy ideig szótlánul hallgatta, amint Sámuel és Mihály vigasztalta Ábrahámot. De az egész teste reszketett és egyszerre kúrtharsogásu hangon megszólalt:

— Nem a test gyenge és nem a test erőtlén. Nem a testetek gyengeségével követi-

tek el a bűnt, hanem a lelketek erőtlenségével, bágyadságával és hitványságával. Mi a test? Semmi. Pornak pora és hamuak hamuja. Mi a lélek? Minden. Benne van a világ, ha akarjátok, befogja a végtelenséget és örökkévalóságot, ha tudjátok. De nem tudjátok, mert nincs meg bennetek, soha nem volt meg bennetek az akarat és a lángolás. Miért nem jött el még a megváltó király? Mert csak akkor jön el, ha a lelketek nagy hatalmával kényszeríteni fogjátok arra, hogy jöjjön. Mert a mindenség minden titkának a kulcsa benne van a lelketekben, de ti nem tudjátok megfogni a kulcsot és kinyitni a zárat. Korhadt fából van a lelketek, ahelyett, hogy láng volna. Piszkos szürke jégből van a lelketek, ahelyett, hogy égne. Fordítsátok el a szemeketek végre emberektől és dolgoktól, az egész külső világtól, amely olyan mint a tűnő árnyék a falon. Vonuljatok be a lelketekbe. Gyujtsátok fel a lelketeket, hogy az egész lélek olyanná legyen, mint egyetlen fehér lángolás. A lángoló lélek: minden. A lángoló lélek: ur a föld felett és mestere mindennek, ami a földön tul van. A lángoló lélek: kényszeríteni tudja a mindenséget és a mindenség urát. Hetvenhét gyémántkapu zárja el az eget, de a lángoló léleknek egyetlen sóhajtása úgy üt át rajtuk sűvitve, mint a nyíl a falevélen. Világok reszketnek meg a mennyek urának szemöldökétől, de a lángoló lélek kézenfogja és engedelmességre kényszeríti őt, mint apa a gyermeket.

— Elég, — kiáltotta Sámuel. — Elég!

— Hallgass! — mondta Mihály. — E y szót se többet.

igazán n
hitközség
ban mag
kezőleg.
iskolában
éven be
ber taní
zsidó is
román n
ban nem
lik az if
betekint
másként

Le
a zsidók
csakugy
azt mon
általába
Ezért a
zsidó u
gyobb k
stratégia
künk a
nemzeti
való sz
ez orsz
önmag
néből n
lom ne
époly k
Ez zsidó k
emellet
llamp
zsidók
nek” sz
szerzés
számtá
minden
stratégia
ban ma
lesznek
né, a
zsidó z
maga k
csinálj
laikozu
nekre

EU

ország
érkezn

ők is
most

totta
bezárt
aki ké
a szat

és ug
madai

fogom

Sámue
lyedtű
hogya
sokka

Eleáz
lelket
megm

nem

hogya
de m
Hogya
És, h
hogya

Fegyveres készülődések Nyugatmagyarország átadására Véglegesen megállapítják a magyar határokat

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

Budapest, aug. 4. Nyugatmagyarország átadása most már küszöbön áll. Alig érkezett meg az antant jegyzéke a magyar kormányhoz, amelyben az átadás utolsó határnapját augusztus 25-ében állapítja meg, máris hallatszanak hangok, amelyek Ausztriával szemben retorziókat helyeznek kilátásba. Így arról beszélnek, hogy a magyar kormány elzárja határát a Németausztriának szállítandó élelmiszerek elől. Ez a fenyegetés Ausztriát — mint egyes bécsi lapok írják — hidegen hagyja, hiszen a többi agrárállamok bizonyára szívesen szállítanak a bécsi piac részére élelmiszereket, amelyek az utolsó években különben is elmaradtak Magyarországból.

Szó van azonban bizonyos katonai készülődésekről is, amelyekre az osztrák kormány máris némely csapattestének mozgósításával felelt. A nemzetközi hadügyi bizottság átiratot intézett az osztrák kormányhoz és felvilágosítást kért a magyar határ mentén történt csapatösszevonásokról. Az osztrák hadügyminiszter azt válaszolta, hogy osztrák részről nem történt semmiféle támadó célzatu intézkedés, a szövetségi kormányának azonban kötelessége a határvédelméről gondoskodni. E célra elegendők a bécsi dandár szűkebb körletéhez beosztott szövetségi csapatok és csendőrségi alakulatok. Fegyveres fellépésre azonban egyelőre nem gondolnak, csak ha annak szüksége merülne fel. Ebben az esetben is csak úgy, ha nemzetközi csapatok szintén részt vesznek a határ védelmében.

A Magyarország leszerelését ellenőrző olasz katonai bizottság különben már Budapestre érkezett. A bizottság tagjai: Francori Soni ezredes, Corrado Gatrochi őrnagy, Francesco Rovette és Francesco Cuggia századosok.

Budapestről azt jelentik, hogy a Magyarország és a szomszédos államok között húzódó határok megállapítását végző bizottságok jórészt már megalakultak. A magyar-cseh határmegállapító bizottságban Anglia részéről Carrey alezredes, francia részről Uffler ezredes, olasz részről Pelicelli alezredes vesz részt, míg Japánt Tshuia őrnagy képviseli.

Ausztria és Magyarország közötti határmegállapító bizottság tagjai a következők: Crauwen alezredes (Anglia), Yocard őrnagy (Franciaország), Calma őrnagy (Olaszország), Jamacuchi alezredes (Japán).

A magyar-jugoszláv határmegállapító bizottságba Anglia Walwassori ezredes, Japán Yanagava alezredes delegálta.

A magyar-román határmegállapító bizottság tagjai: Russel angol alezredes, Menier francia tábornok, Pavlotti olasz alezredes és Sano japán őrnagy lesz.

A megalakulás színhelyén már találkoztak a magyar kormány kiküldötteivel, de működésüket a határokon még nem kezdték meg. A bizottságok székhelye nem Budapest lesz, hanem megalakulásuk helyeiről egyenesen a határra utaznak, ahol a magyar bizottsági tagokkal együtt a legközelebbi időben megkezdik a határmegállapító munkálatokat.

Hebraizálás

Dekrétumot adott ki a palesztinai kormány, amelyben megengedi a családi nevek hebreizálását. Palesztinában komolyan csinálják a hebraizálást. Így is kell, mert a zsidó mozgalomban nem részletkérdés a hebraizálás.

Hebraizálni annyit jelent, hogy a zsidó anyagból mindent kihozok, ami a zsidó pszichéhez tartozik. A diaszpóra sűrű réteget hamvazott rá a zsidó karakterre, az ősi hajlamosságok visszahúzódtak, sok vonás elmosódott, sok tehetség idegen név alatt parázslék és mindezt csak a hebraizálás dolgozhatja ki a plasztika eszközeivel a zsidóságból.

Nem elég, hogy zsidók vagyunk, zsidóvá kell tenni minden jelenséget, amely belőlünk kilelkedik. Felismerhetővé kell tenni a zsidó géniust és ezt csak hebraizálással érhetjük el. A jövőnk ettől függ. A multunk azért volt olyan boldogtalan, mert minden értékünket az oportunisták alkalmazkodás humuszába ágyazták. Hát azt most ki kell onnan kaparni. Hadd lássuk végre: milyen színe van a zsidó kultúrának.

Az egész zsidóságnak érdeke az, nem csak annak a kis résznek, amely most a szent föld rőgeiből turja ki a zsidó életet. Amíg minden dolgunkra rá nem üthetjük a hitelesítő bélyeget, addig az inferioritás vádját nehezen hárihatjuk el magunktól. A történelem tanúságtételeire hiába hivatkozunk. Hiába mondjuk: a matematikát és a filozófiát mi vittük bele a nyugati tudományba; azok a zsidó tudósok, akik ezt megtették, a kor divatja szerint arab, vagy latin nevek alatt írtak, senki se tudja rólok, hogy kordovai, szevillai, montpellieri, alexandriai zsidó akadémiákon tanítottak.

Ma destrukcióval vádolják a zsidókat. Huszonegy zsidó tudós nyerte el eddig a Nobel-díjat. Valamennyi olyan tudományosság miatt, amely teremteni akar, nem destruálni. Hányan vannak csak közöttünk zsidók között is, akik tudják ezt? Ki tudja, hogy a világ legnagyobb kémikusa, legnagyobb fizikusa zsidó volt. Hányan tudják, hogy a technika legfőbb vívmányait zsidóknak köszönheti a mai kultúra. Ezek a zsidók persze német, angol és francia nevet viseltek. Amit adtak, azt a német, angol és francia nemzet magának foglalta le.

A zsidó faj megmaradása vagy elmerülése függ attól: a magunkénak akarjuk-e eljuesolni,

smi a miénk vagy lemondunk róla. A zsidóság életérdeke azt követeli, hogy a kulturmunkánkat számon tartjuk. A zsidó szellem termelésére rá kell tenni a zsidó bélyeget, hogy el ne sihkasztódjék. És ezt csak a hebraizálással érhetjük el. Mert a zsidó mozgalomban ez a legszelebbi műmozdulat, amellyel a zsidó eszme mindent, ami az övé, magához ölelhet. A zsidó produkció egész nagy területét és minden lendülést, amely abban életet sarjaszt. A magiszorást és a betakarítást, a gyümölcsoltást és a szüretet. Minden akciót, amely igazán zsidó.

A kolozsvári iparkamara válsága Kikből állítsák össze az új vezetőséget

— Az Uj Kelet munkatársától —

Az Uj Kelet tegnap közölte, hogy a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara átszervezése akuttá vált. Cudalbu miniszter látogatása csak siettetta a válság kifejlődését, de ha ő nem is jön, akkor is halaszthatatlan lett volna a reorganizáció megkezdése.

Az újászervezés szükségességének oka az, hogy a kamara nem képviselte a gazdasági társadalom minden osztályát, ennél fogva nem is volt azokkal bensős kapcsolatban. A kamara vezetősége hiába dolgozott akármilyen szorgalmasan, hiába voltak értékes tisztviselői, hiányzott egész működésének a támasztó alapja. Nem akarunk itt azokkal a vádakkal foglalkozni, amelyek az egyes kamarai vezetők visszahúzódo magatartása ellen irányulnak.

A kamarai válság megoldásánál egyetlen szempont lehet csak irányadó. Ez az, hogy a kamara élére olyan vezetőség kerüljön, amely azt ismét tekintélyes és befolyásos intézménnyé tudja fejleszteni. Epen ezért már a legelején hibáztatjuk azt az eléggé el nem ítélhető eljárást, amellyel a kibontakozást megkísérítő Cudalbu minisztertől, egyesek a legértékesebb közzgazdasági szakembereket távolitariani ügyektek. A miniszter tiszteletére rendezett banketre sem a Gyáriparok Szövetségét sem a Munkaadók Szövetségét nem hívták, meg és a tényleges kereskedők és gyárosok helyett, egyesületi hivatalnokok (alkalmazottak) vettek rajta részt.

Szükségesnek tartjuk tehát, hogy idejében figyelmeztessük a köz eleményt ezekre a körülményekre.

PISZOK

➤ Nem igaz, hogy Caruso nem halt meg: meghalt. Egyszer már meghalt, tavaly Amerikában, de az nem volt igazi. Akkor reklámból halt meg s a reklám sikerült neki. Most nem sikerül neki fel-támadni, tehát mégse reklámhalálról van szó, hanem igaziról. A halálnak is az a szokása, mint a farkasnak: addig hazudja a pásztor, hogy jön, amíg egyszerre torkán akad a magas-có, mert ott is van már és kezdi felfalni. Hát Curuso is. Hogy miért kellett neki igazában meghalnia: meg akarta mutatni, hogy ő csakugyan a világ első énekese. A reklám-meghalás után kezdett kéjelkedni a műértő publikum, ha csakugyan olyan nagy művész, miért kellett meghalnia? Caruso tehát köszörül, nem a torkát, hanem a nimbuzán esett csorbát és meghal, csakhogy bebizonyítsa, hogy mégis nagyon nagy művész. Mire a világ ezt belátja, akkorára Caruso megint köruton lesz és szufolt házak előtt bizonyítja az ellenkezőjét. Hogy nem halt meg.

○ Két derék hazafi becsületét védi meg Prónay Pál alezredes, többszörös gyilkos a magyar nemzetgyűléssel szemben. Ez a két derék hazafi: Héjjas Iván, az orgoványi és sok kelenföldi förtelmes éjszaka hóhéra és szorgos pribkije, Francia-Kiss Mihály. Ez a két derék magyar hazafi, mint Prónay Pál alezredes, kitüntetett gyilkos, Horthy kegyence és barátja írja, messzeviszi vissza a multba őseit, messzebb, mint Beniczky Ödön, a fehérterror belügyminisztere és Rakovszky István, a magyar nemzetgyűlés elnöke. Ki ismeri ezeknek a nagy magyar hazafiaknak a multját, ki tud hős és bátor őseikről: a bátor Héjjasokról és a bátor Francia-Kissekről? De ha Prónay mondja: ő csak tudja. Héjjas kurtanemes ivadék, némileg borzú és panamaszagu, Francia-Kiss pedig talán boldogabb ifjúkorában béreslegény volt valamelyik tanyai parasztagazdánál. De nem is az ősek fontosak: fontosak ezek a nemes ivadékok, akikről Prónay állítja ki a hazafiasság, fájdalom, nagyon vérszagu oklevelét. Ő mondja: ennek a két magyar hazafinak ujjához soha piszok nem tapadt. Igaza lehet: Baal isten szent aranyait Prónayék tiszta jószágnak tartják és hogy-hogynem tisztának tartják az emberi vért is. Ha így van: piszok nem érte a kezüket, mert se az arany, se a vér nem piszok, hanem átkozott bűn. Piszok nem érte ujjajukat, mert nemes munkát nem végeztek, soha kormot nem láttak, kalapácsot nem tartottak kezükben, bűnös életüket égetnie kell a sok elomlott vérnek, amelyet ujjaik hasítottak és ontottak ki az emberi életekből. Ez a vér nem piszok, mert szent, de átok, amely fel fogja perzselni őket.

☆ „Az urak megspórolhatják a fáradságot, — mondotta Herbert Sámuel a nála tisztelő arab delegációnak, — Anglia nem az az ország, hogy kimondott szavait megmátsa.“ Nazaret kerüle i parancsnoka egy lépéssel még tovább ment. Fölgyverezte a zsidó koloniákat. Csak nagyon hiányosan: minden kolonia néhány fegyvert kapott csak. És ha még egyszer kedvük kerekedne az araboknak, hogy megtámadják a zsidókat, most már nem csak fahuságokkal védekezniének a zsidó kolonisták. Az ember azt hihetné, hogy ez a két, egyszerre történt megnyilatkozás, intő jel akar lenni az okvetetlenkedő arabok felé. Lehel, hogy annak is indult. De mi úgy érezzük, hogy „a lányomnak szölok: vöm uram értsen belőle“, ize van mindakét megnyilatkozásnak. Anglia nem az az ország, hogy kimondott szavát megmátsa, — mondotta Herbert Sámuel a araboknak, de a kimondott szó éle, a zsidóság felé irányult. A ki nem mondott folytatás valahogy így hangozhatnék: hát ti zsidók? Ez a názareti parancsnok intézkedéséből is mintha ez hangoznék: bizony csak hiányosan, csak néhány fegyvert küldöttem, de utmutatásnak jó. A többi, a zsidó hadsereg — rajtatók áll. Ugy hisszük a karisbadi kongresszus mindakét intést megfogja érteni és felelni fog rá.

A magyar...
sürgős a P...
A mentelmi bizo...
— Persian Adám...
vista üz...
— Az Uj

Prónay alez...
madása, melyet R...
velével a magyar...
ellen intézett, a n...
a Ház elé került:
A mentelmi...
mogyi terjeszti a...
solja a nemzetgyű...
delmi minisztert...
ellen és kötelezze...
alezredest, hogy a...
lyesen bocsánatot

Rassay Káro...
a mentelmi bizott...
mondja ki a sürgő...
nál aztán kiderült...
sége Prónay eljá...
rányosak, mint az...
gondolni lehetett...
vánt ugyan a r...
tette. Az indítván...
gyobb része az el...
dapárt is a sürgő...
ezzel eldöntötte...
Prónay ellenségei...
és az indítvány el...
is érték. Most azt...
gának megőrzésé...
ják, hogy ha Prón...
is a nemzetgyűlés...
képviselő az ülést...
elvet törnének erő...
eddig a nemzetgy...
Olyan hangok is...
hogy a megidézés...
Prónay a nemzetgy...
Ha minden a me...
sikerülni fog ezt

A nemzetgy...
Kenéz Béla elnö...
miniszter törvény...
gyarország részér...
tatandó kommunis...
rint az elitelt kom...
hajtását bizonytal...
nyiban azonban...
hagyják Szovjeto...
tés végrehajtásá...
lanná válik.

A hazaáruló...
javaslat tárgyalás...
fel, aki kijelentet...
natkozólag hazaár...
törvények is tart...
és vagyon...
és sohasem száll...
sem. Módosító ind...
hogy amennyiben...
válna hazaáruló...
osztható és ugyan...
más birtok. A...
állott elő egy i...
ságügyminiszter...
tást megszavazta.

A letartóztat...
is élénken fogl...
közvéleményét. M...
laki ellen más...
bolsevistákkal va...
cigálják elő. Telje...
alaptalan is. Ez...
és ezt csinálják...
megszokott recip...
mot azzal vádol...
tákkal tartott fer...
„Nemzeti Ujság“...
val, Jászival, Ku...
val is összekött...
terminológiája sz

A magyar nemzetgyűlésnek nem sürős a Prónay-ügy elintézése

A mentelmi bizottság jelentése a Ház előtt — Persián Ádámot hazaárulással és bolsevista üzemekkel vádolják

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Prónay alezredes példátlanul brutális támadása, melyet Rakovszky Istvánnak írott levelével a magyar nemzetgyűlés szuverenitása ellen intézett, a mentelmi bizottságtól tegnap a Ház elé került:

A mentelmi bizottság határozatát Somogyi terjeszti a Ház elé. A bizottság javasolja a nemzetgyűlésnek: utasítsa a honvédelmi minisztert szigorú megtorlásra Prónay ellen és kötelezze a hatalmi mámorban örvengő alezredest, hogy a nemzetgyűlés előtt ünnepélyesen bocsánatot kérjen.

Rassay Károly indítványozza, hogy a Ház a mentelmi bizottság jelentésének tárgyalására mondja ki a sürőséget. Ennél az indítványnál aztán kiderült, hogy a nemzetgyűlés többsége Prónay eljárását nem is tartja olyan botrányosnak, mint azt az első műfelháborodásból gondolni lehetett. A sürösségről szóló indítványt ugyanis a nemzetgyűlés többsége elvetette. Az indítványnál a keresztény párt nagyobb része az ellenzékkel szavazott. A kiszagdapárt is a sürösség ellen foglalt állást és ezzel eldöntötte a javaslat sorsát. Nemcsak Prónay ellenségei, de barátai is akcióba léptek és az indítvány elvetésével az első sikert már el is érték. Most aztán a nemzetgyűlés méltóságának megőrzésének címén azt is hangoztatják, hogy ha Prónayt ülés közben bármi okból is a nemzetgyűlés elé idéznék és így mint nem képviselő az ülésteremben megjelenhetne, olyan elvét törnének erővel át, amelynek fentartására eddig a nemzetgyűlés feltékenyen örködött. Olyan hangok is hallatszottak a pártkörökben, hogy a megidézés ténye azt jelentené, hogy Prónay a nemzetgyűléssel egyhangú tényező. Ha minden a megszokott rendben megy, úgy sikerülni fog ezt az ügyet is elaltatni.

A kommunista elitéltek kiszolgáltatása

A nemzetgyűlés tegnapi ülésén, amelyen Kenéz Béla elnököt, Tomcsányi igazságügyi miniszter törvényjavaslatot nyújtott be a Magyarország részéről Oroszországnak kiszolgáltatandó kommunisták ügyében. A javaslat szerint az elitelt kommunisták büntetésének végrehajtását bizonytalan időre felfüggesztik. Amennyiben azonban a kiszolgáltatott elitéltek elhagyják Szovjetország területét, a büntetés végrehajtásának elhalasztása hatálytalanul válik.

A hazaárulók vagyoni felelősségéről szóló javaslat tárgyalásánál Rassy Károly szólalt fel, aki kijelentette, hogy az ősi vagyona vonatkozólag hazaárulás esetén a régi magyar törvények is tartalmaznak intézkedéseket. Ezek szerint a vagyon teljes mértékben elkobzandó és sohasem száll vissza az áruló nemzetségre sem. Módosító indítványt nyújtott be arra nézve, hogy amennyiben a hitbizomány tulajdonosa valna hazaárulóvá, akkor a hitbizomány felhasználható és ugyanolyan elbírálás alá esik, mint más birtok. A 3 ik szakasznál Meskó Zoltán állott elő egy indítvánnyal, amelyet az igazságügyminiszter ellenezett, de a ház a módosítást megszavazta.

Persián is bolsevista

A letartóztatott budapesti újságírók ügye is élénken foglalkoztatja az ország liberális közvéleményét. Megszokták már, hogy ha valaki ellen más vádat nem tudnak fehozni, a bolsevistákkal való együttműködés vádját ráncigálják elő. Teljesen mindegy, hogy ha a vád alaptalan is. Ez történt Szász Zoltán ügyében és ezt csinálják most Persián Ádámmal is. A megszokott recipe szerint most Persián Ádámot azzal vádolják, hogy a bécsi kommunistákkal tartott fenn szoros összeköttetést. A „Nemzeti Ujság” azt írja, hogy Persián Károlyival, Jászival, Kuntival, Garamival és Lovászival is összeköttetésben állott. Ezek a kurzus terminológiája szerint bolsevikiek. Persián az

ő segítségükkel akarta a keresztény Magyarországot megdönteni. Liberális plattformot akartak létrehozni és ennek tervét futárral Prágába küldötték. A memorandum másolata — írja továbbá a „Nemzeti Ujság” — a nyomozó hatóság kezébe került. A tervezetben közlik Benessel, hogy a liberális blokk egyedüli kifejezője Magyarország politikai közvéleményének. Ebben a blokkban Rassy Károly vezetésével a független polgárok és földművesek pártja, Giesswein Sándorral a GYOSZ., Sándor Pállal az OMKE., Purjesszel és Nagy Ferencsel a szabadkőművesek, valamint a radikális és köztársasági párt szintén helyet foglaltak volna. A memorandum utal arra, hogy Magyarországon intenzív Habsburg-propaganda folyik. Hangoztatják, hogy a legutóbbi időkben is harminc millió korona érkezett erre a célra. Az akcióra szerintük most érkezett el a pillanat, amikor a parlamentben a kormányzó személy nem mentesül a támadásoktól. A memorandum szerint a nemzetgyűlést ugyanis hamarosan feloszlatják és az új választásokon a nép a liberálist must fogja diadalra juttatni. A választási agitációhoz szerintük milliók kellene az azt javasolják, hogy a kisantant országai adjanak az előkészítők részére behozatali engedélyeket, hogy ezzel is pénzt teremthessenek elő a nagy célok érdekében.

Jellemző a „Nemzeti Ujság” tudósítására, hogy egyrészt az állítólagos memorandumnak is csak a másolatáról tud és régi szokásához híven igyekszik belekeverni az ügybe mindenkiket, aki nem hive a kurzusnak.

A görög offenzíva sikerei

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, aug. 4. A görögök offenzívája, bár a török jelentések többször közölték, hogy a török csapatok megállították a görög előrenyomulást, ellentétben nélkül tart és

fenyegeti az Angora felé vezető stratégiai utakat.

A görögök tartós sikere arra kényszeríti Kemal kormányát, hogy újból megkísérelje a békét a görögökkel. Kemal pasa ismételen felkérte a konstantinápolyi kormányt, hogy járjon közbe a szövetségeseknél a görögökkel való megegyezés érdekében. A konstantinápolyi kormány eleget tett Kemalék kívánságának és a konstantinápolyi antant megbízottak útján továbbította Kemal pasa kérését. A szövetségesek azonban Kemal pasa legutóbbi kérését sem teljesítették, aligha fogják teljesíteni ezt, mert addig, míg a főtanács össze nem ül,

a keleti kérdésben se akarnak elhatározó lépést tenni.

A keleti háborúnak kétségtelenül ismét fontos és döntő befolyású kérdése lett Konstantinápoly problémája. Mig Kemalék nyomultak előre, a szövetségeseknek és elsősorban Angliának attól kellett tartania, hogy Kemal csapatai merész lendülettel áttörök a szövetségesek kordonját és benyomulnak a török birodalom fővárosába. Ez a helyzet, a feszültség enyhült azzal, hogy a görög csapatok visszaszorították a törököket, de éleessé lett ismét abban a pillanatban, amikor

a görög hadsereg elérte és érintette a semleges zónát.

A görög kormány szükségének tartja, hogy nyilatkozzék Konstantinápoly kérdésében. Hivatalosan cáfolják azt a hírt, hogy a görög hadseregnek szándékában volna Konstantinápoly ellen vonulni. Érdekes azonban, Londonból olyan hírek érkeznek, hogy az angol kormány nem emelne kifogást ellene, ha a görögök megszállnák a török birodalom fővárosát. Állítólag ebben az értelemben az angol kormány jegyzékét is intézett a görög kormányhoz. Angol hivatalos helyen cáfolják ezt a hírt. Az angol kormány

semlegesen viselkedik a két állam viszályában.

Konstantinápolyt a szövetséges csapatok tartják megszállva, ha Görögország elkövetné azt a súlyos taktikai hibát, hogy csapatait felvonulattja Konstantinápoly ellen, szemben találna magát az egész szövetséges haderővel.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:

Szerkesztőség	977
Kiadóhivatal	844
Zs. N. Sz.	558

Legendák születnek

Még nem hiszik, még idegenkednek, még kétségeik vannak, még lapozgatják a szent könyveket, hogy benne vajon-e, betűket adnak össze, betűket vonnak ki, még harcolnak ellene, még gáncoskodnak, husunkba vágják mérgezett nyílait, egy kicsit még restelik, hogy nem az ő agyukból pattant ki a szent gondolat: világ négy sarkából összegyűlni, hazamenni, építeni, de már bennük él, már belelopódzott az agyukba, beleszivárgott a vérükbe, már titokban átjárja lelküket, már jönni szeretnének, már szép, cifra mezbe öltöztetik, már legendákat szövegetnek róla: „...és az egész héten háborgó köveket hajigáló folyó hirtelen egy hétköznapon islecsenededett, fodrai kilitstultak, tükre mozdulatlan maradt, a kövek a mederben meglapultak és partját milliónyi felfegyverezett seregtelepelt. Testüket ezüst páncél borította, fejüket gyémánt sisak fedte és kezükben vivásra kész aranykard fénylett. Termetre óriások, bátorságra oroszánok, jócselekedetekre pedig angyalok, és a folyó meghasadt és a sereg két álló nap, két álló éjjel masirozott. A föld megremegett alattuk, a fák levelei susogni kezdtek és az ég madarai dicséző himnuszokat zengedeztek. Utjukban a legbüszkébb fejedelmek hajtottak térdet, a leghatalmasabb királyok hódoltak meg és a legerősebb várak kapui nyitlak meg előttük. De nekik nem ez kellett, ők nem vágytak idegen népek kincsére, más népek országára, ők haza akartak menni, a saját hazájukba, mert halottak, hogy amazokból is jönnek, a testvérek közül, a másik két testvér közül, a tiz testvérnek tizenegyedik és tizenkettedik testvére közül. Meg aztán azért is mentek, mert most a legjobb és a legfőbb ideje a menésnek, mert most hívják is, meg küldik is az embert, és merthaz most nem, akkor mikor, hisz ha még soká várnak, már nem lesz kinek menni, sem a tizenegyedik, sem a tizenkettedik testvér közül, sem Ukrajnából, sem a lengyel mezőkről. És ők jobban tudják az Irást, mint a másik két testvér és az Irás pontosan, csalhatatlanul a mostani időt mondja a menésre.

És ők mennek is...

A hadiszekerek dűbörgése, a lovak patáinak csattogása, a győzelmi dalok moraja már Jeruzsálemig hallatszik. És a folyó, akik úgy hívják, hogy Számbátjon is velük megy és ha valaki kezét emel rájuk, újra hajigálja köveit. — És nemsokára talán már hallatszani fog a sófír hangja is és akkor menni fog majd mind, a tizenegyedik, meg a tizenkettedik, mind, mind, mind, azok is, akik túl a Dunán laktak, meg azok is, akik a Duna iszapjában laktak, azok is, akik Ukrajnában élnek, meg azok is, akik Ukrajnában már nem élnek...

Ezt mondják és ezt beszélnek mostanában estalkonyatkor, az estalkonyati imák közötti szünetekben, amikor az embert valami nagy hazavágyás fogja el, mikor ideérik a síroni nyári rózsák illata és az énganini frissen kaszált szénának a szaga. Ezt beszélnek Szalmáron és ezt beszélnek már bizonyosan Désen, Visón és Szigetén. Ezt beszélnek szakálas vénk a klauzokban és ezt rebesgetik öreg zsidó anyók szombat délutánokon...

Még lapozgatják a szent könyveket, egy kicsit még restellik, hogy nem az ő agyukból pattant ki a szent gondolat, de már beleszivárgott a vérükbe, már nem tudnak tőle szabadulni, már legendákat szönek róla...

Löwenkopf Kálmán.

— Ujságíró-mulatság az árumintavásáron. A kolozsvári román újságírók aug. 14-én, vasárnap, nagyszabású ünnepséget rendeznek az árumintavásár helyiségében, amelynek egész jövedelme a román újságírók szervezetéé lesz.

— **A királyné nevenapja.** Bukarestből jelentik: Nagy pompával ünnepelték meg a fővárosban a királyné és Mária hercegnő nevenapját. Dél előtt a metropolisban istentisztelet volt, amelyen résztvettek az összes polgári és katonai notabilitások. A misét Cloșiu vikárius celebrálta fényes papi segédlettel. Az istentisztelet után Rascanu hadügyminiszter a 9. vadászrezd által kiállított disszázad fölött szemlét tartott és a katonákhoz beszédet intézett.

— **A pápai nuncius Kolozsváron.** Tegnap reggel Kolozsvárra érkezett Marmaggi drinápolyi érsek, a vatikán romániai nunciusa. A pályaudvaron dr. Hirschler József római katolikus apátplébános, Daianu Illés görög katolikus püspök, dr. Metes Péter prefektus és dr. Hosszu Vasile városi főjegyző fogadta, akik részben román, részben olasz nyelven üdvözölték. A pályaudvarról a str. Regele Ferdinand (Ferenc József uton) lévő Marianumba hajtatott a nuncius, ahol különböző látogatókat fogadott és a tiszteletére rendezett banketten vett részt. Délután a középületeket, templomokat és az árumintavásárt látogatta meg. Este a város vacsorát adott Marmaggi nuncius tiszteletére, amelyen több felköszöntő hangzott el. A magasrangú pap éjszaka elutazott Kolozsvárról.

— **Felhívás az összes helyi csoportokhoz.** A Zs. N. Sz. központi választási bizottsága nyomtatékosan felhívja az összes helyi csoportokat és egyesületeket, hogy a választási jegyzőkönyveket haladéktalanul küldjék be, mert az augusztus 8. után beérkező jegyzőkönyveket nem fogja figyelembe venni.

— **Leszállították a városi pótdó kulcsát.** A városi pótdó kulcsát, amelyet a tanács 273 % ban állapított meg, a bukaresti kereskedelemügyi miniszter 150 %-ra szállította le. Akik ennél magasabb kulcs szerint fizették az adójukat, azoknak jogukban van a különbözetet visszakérni.

— **Augusztus 15-ig tart a rendőrségi összeírás.** Az általános rendőrségi összeírás augusztus 15-én befejeződik. Eddig az időpontig lehet jelentkezni a kerületi kapitányságoknál. Akik nem jelentkeztek pontosan a számukra előírt napon, azok az utolsó héten bármikor jelentkezhetnek. Az összeírás belső technikai munkalatai egyidejűleg folynak és az összeírás befejezése után, felölreláthatólag két héttel, teljesen véget érnek. Ezután kezdődik meg a bejelentett adatok széleskörű nyilvános ellenőrzése.

— **Megerősítik Caruso halálhírét.** Tegnap számunkban, fentartással közöltük, hogy Caruso meghalt. Egy Rómából kelteztett távirat a nagy operatőrnek halálhírét ma megerősíti. Eszerint a jelentés szerint Caruso hashartyagulladásban halt meg, amelyet egy tályogból kapott.

— **Házasság.** Weinstein Mariskát (Cluj) eljegyezte Siegelstein Adolf (Naszód). (Minden külön értesítés helyett.)

— **Kétszázhuszonnyolc letartóztatás a fővárosban.** Bukarestből jelentik: Az elmúlt hét folyamán történt bolsevista rablótámadások következtében a katonai és polgári hatóságok a legszigorúbb ellenintézkedéseket tették a dnyesztermenti lakosság megvédésére. A folyó melletti őrségeket megerősítették, úgy, hogy újabb támadás lehetőségét kizártnak tartják. A lakosság, amelyet a bolsevisták manifesztumai forradalomra izgattak és amely érthetően nyugtalanodott, visszanyerte nyugalmát. A fővárosban ma razzia volt, mely alkalmával letartóztattak 159 férfit, 69 nőt. A letartóztatottak között 11 körözött egyen volt, 5 pedig külföldi, igazoló irások nélkül, 10 katonaszökevény, 15 csavargó. A razziaikat naponta megismétlik, hogy véget vessenek az éjjeli fosztogatásoknak és rablótámadásoknak.

— **Megszökött fegyenc.** A ploesti fogházból néhány nappal ezelőtt megszökött Weiner József fegyenc. A ploesti rendőrség az ország összes nyomozó hatóságait felkérte a nyomozásra.

— **Kétszeresre emelik az állami mérnökök fizetését.** Az erdélyi államépítészeti hivatalok mérnökeit, egy legújabb kormányrendelettel, átvették a regátbéli mérnökök státusába. Ezzel az inkadrálással fizetésük mintegy kétszeresére emelkedik. A címek és rangok regátbéli mintára való átszervezésére ősszel kerül sor.

— **Megváltozott a szárnyvonatok menetrendje.** Az Uj Kelet megírta, hogy a szárnyvonatok leg többjének a menetrendje meg fog változni. Mint a kolozsvári vasúti üzletvezetőség től értesülünk, a menetrendváltozás tegnap éjjel megtörtént. A változásokat az összes állomásokon pontosan meg lehet tudni. A hivatalos menetrendi táblázatok csak augusztus 8-án fognak megjelenni. A fővonalon a menetrend a régi maradt.

— **Hirtelen halál.** Csütörtökön este jelentették a kolozsvári rendőrségnek, hogy a Pata-utca 60. számú ház kertjében holtan találták Kálmán István hetvenötéves gazdálkodót. A rendőrség részéről dr. Hosszu tiszti orvos és Kertész rendőrfelügyelő ment ki a helyszínre. A tiszti orvos megállapította, hogy a halált szívizélhűdés okozta. Az eltemetést engedélyezték.

— **Rendőrségi hírek.** Savu Emilné kolozsvári lakos bejelentette a rendőrségnek, hogy július 31-én a Berzsényi-utca és Tököli-utca között elvesztette három ezer lejt értékű brostijét. — Trif Ilie Rudolf utca 52. számú lakos arról tett panaszt, hogy százharmincöt lejt elloptak tőle. — Griga Irma hétszázharminc lejes zsarolást jelentett be.

* **Mindenkabaré-sikert felelt meg** a Központi Varieté tegnap esti premijére, amelynek műsora szenzációs számúba megy. A „Kac-Haggibor” zenés bluet, frenetikus tapsvihar aratott, de nem kis sikerük volt a többi számnak se. A premier zsúfolt házu közönsége megállapította, hogy a „Központi Varieté” Kolozsvárt legnépszerűbb kabaréja. A nagyszerű új műsor még pár napig kerül előadásra.

* **Dr. Singer Dávid** bucarestli [azelőtt, lugej], (bánáti) ügyvéd irodáját Piata Amzei 15. bis 52. alól **bucaresztli, Str. Franklin 5. sz. alá** [azelőtt *Ateneul Roman* mellett] helyezte át.

* **Utlevélek** láttározását leggyorsabban és legmegbízhatóbban a *Radis* kurirja intézi. (Cluj, Str. Reg. Marii 34.)

KÖZGAZDASÁG

Az Erdélyrészi Fegyverszövet nem működik

A fapiac válsága

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A fatermelés és fakereskedelem annyira szoros összefüggésben van a gazdasági élet többi ágával, hogy minden mozzanata azokra behatással van. Eppen ezért a fakereskedelemben előforduló fontosabb események általános érdekűek s nyilvánosságra hozataluknak valamennyi szakmabeli kereskedőre és iparosra elsőrangú fontossága van.

Hirt adunk arról, hogy az erdélyi fakereskedők és fatermelők helyzetük védelmére a brassói központtal egyesületet alapítottak. Az egyesület olyan nagy lendülettel alakult meg, hogy működésétől a válságos helyzet tökéletes orvoslását lehetett várni. Egy idő óta azonban ez a lendület szemmel láthatóan alábbhagyott, a tervek kivételének munkája ellanyhult és az egyesület vezetői elhallgattak.

Az egyesület — mint értesülünk — *ténylegesen* nem is kezdte meg működését. A nagy csendben személyi harcok folytak és az előkészítés alkalmával az egyesület jegyzékébe felvett tagok közül bizonyos kezek titokban sokat töröltek. Ez volt az oka annak, hogy a választmány jegyzékét, amelyet az egyesület megalakulása után rögtön közzélni akart, nem adta ki a nyilvánosságnak. A tagok tehát hiába várják, hogy érdekükben történjen valami, az egyesület nem ad életjelet magáról.

Közben pedig a következők történnek:

1. A havasokból, *épületfával megrakva*, lejönnek a szekeresek és a legális kereskede-

lemnek elébe vágva, elhalmozák a piacot készítményeikkel. Ezek a szekeresek tulajdonképpen vándorlancosok, akik a szegényebb falusi munkásoktól olcsó pénzen összevásárolják kis anyagukat és sokszorosan megdrágítva adják a városokban tovább. A közép-, sőt még a nagytermelők is nehezen tudják velük felvenni a versenyt, mert a szekereseknek nem kell vasúti szállítást fizetniük, sőt saját fuvarukkal, mint hogy visszafele terményt szállítanak, még külön keresnek is. A fatermelők és fakereskedők illetékes helyen már bejelentették ez ellen tiltakozásukat, de eredménytelenül.

2. A faeladások körül egyébként is súlyos zavarok vannak. A vevők rendszeres kifogásokkal élnek, aminek következtében a forgalom napról-napra csökken. Ennek ez az eredménye, hogy az árak tovább nem eshetnek. Forgalmat jelenleg csak a máramarosvidéki kisebb fatermelők csinálnak, ahinek szükségük van a pénzre, de ez az általános rossz helyzetet alig befolyásolja.

3. A szállítási viszonyok tovább súlyosbították a válságot. Ma már majdnem kizárólag az magyar határállomás lehet exportálni, ami nemcsak a határtól messze fekvő és így költséges szállításra szoruló székegy fatermelőknek lehetetlen, de teljesen abszurd a határhoz közelebb fekvő cégeknek is. A CFR., mint ezelőtt, ezennel is csak saját vagonjait engedti ki, a MÁV. és a Staatsbahn vagonokból át kell rakni az árukat.

Ezek csak a legnagyobb bajok, még számos van, amelyek kisebbek ugyan, de minni hogy együttesen lépnek fel, hasonlóképpen ma, hetetlenül károsak. A válság már majdnem a csuesponjtján van és az Erdélyrészi Fegyverszövet, amelyre most volna a legnagyobb szükség, a bajok orvoslása helyett személyi ügyekkel foglalkozik.

— **A szesz fogyasztási adója.** A pénzügyminiszter legutóbb megállapította az iparcélokra felhasznált szesz fogyasztási adóját. Eszerint a kénéther előállításához szükséges szesz literéért 50 banit, odol, kölni viz és illatszerekhez szükséges szeszért főként egy lejt kell fogyasztási adó címen fizetni.

— **Vádogtatvizsgálat és állatorvosi illetékek.** A földmívelésügyi minisztérium 8839. számú rendelete értelmében olyan helyiségekben, amelyeknek vágóhidjai vannak, az állatorvos, amelyekben vágóhid nincsen, az illetékes huszvizsgáló köteles az állatot megvágás előtt megvizsgálni. Amennyiben az erdekeltelem nem nyugszik meg az állatorvosi vizsgálat eredményével, úgy az állami állatorvost veheti igénybe. Ebben az esetben az állami állatorvos a következő díjakat igényelheti: ha a tulajdonos házához megy ki és az az állatorvos lakóhelyén kívül fekvő faluban van, a szolgáltatott utakra megállapított kocsis és kilométer pénz, ha egyazon helyiségben laknak, úgy csak kocsis vagy kocsiköltség jár az állatorvosnak, végül ha az állatorvos házához szállítják a levágandó állatot, az állatorvos nem igényelhet vizsgálati illetéket.

— **Nemzetközi kereskedelmi döntőbíróóságok.** Prágából jelentik, hogy az ottani kereskedelmi és iparkamara elfogadta a német kereskedőknek nemzetközi kereskedelmi bíróságok felállítására vonatkozó javaslatát. A bíróság esetenként a vádlott országában ül össze: elnökből és a kereskedelem és ipar egy-egy képviselőjéből, mint szavazó bírákból fog állani. Hasonló kereskedelmi döntőbíróóságok felállítására vonatkozólag tárgyal a cseh-szlovák kereskedelmi miniszter a többi szomszédos állammal, így Romániával is.

— **Áru- és csomagilleték a határállomásokon.** A központi vasutigezgatóság a „Monitorul Oficial” 85. számában közli az áruk és csomagok után fizetendő szállítási illetékeket. Canpini, Curtici, Episcopia-Bihorulul Halmi, Campu-Lung (Tizamentu) és Valea Bizaului állomásokról a következő távolságok után fizetendő a viteldij: Canpinitól a határig 9 km., Curticitól a határig 8 km., Episcopia-Bihorulul — határ 7 km., Halmi — határ 6 km., Campu-Lung — határ 3 km., Valea Bizaului — határ 4 kilométer.

A J
nyok fel
tekel, hog
uti kocsi
feltételei v
levéllel tör
állam tarif
dekes száll
kell fizetni
rifadifferen
szomszédos
hajta. A v
szóló távo
alapul. Ez
számában

Bu
fort sterling
frank 13-
dollar 74-
10 —
lengyel már
Páris
Newyork 1
Berlin 15-
Zürich —

Prág
márka 973
norveg k
svéd koron
font sterling
belga frank

Bécs,
—, franci
forint 320-
2342, nor
szokol 130-
lengyel már
magyar kor

Berlin
—, Kristi
1675 80, H
293-70, Ne
Madrid —
2027, Buk
Zürich

Amsterdam
Páris 4640-
hága 93-
—, Prág
Buenosayre
kor. —

Bud
1460, leva
3040-7070
kor. 391/4-
6375, szok
1800-1900

Bortermő

elő

A c
ságának 1
ulius hav
ból termés
adag. Tej

Kés
Per
Hav
Tem
Hoz

Föz
Étel
Mu
S
Alk
Egy

Cluj
Mózes.
jegyz

A

32

11

A Jugoszláviába szülő szállítási díjak feltételei. A CFR. közli az érdekeltekkel, hogy a Jugoszláviába szülő teljes vasúti kocsiakománnyok szállításának a következő feltételei vannak: A szállítás nemzetközi fuvarlevellel történik. Ugy a román, mint a többi állam tarifáit figyelembe veszik. A határig esedékes szállítási díjakat a feladó állomásokon kell fizetni. Amennyiben a határállomáson tarifadifferencia merül fel, azt átadják az illető szomszédos államnak, amely utólagosan behajtja. A viteidij megállapításánál a Carpinii szülő távolságot és még 8 kilométert vesznek alapul. Ez a rendelet a „Monitorul Oficial” 85. számában jelent meg.

Valutapiac:

Bukarest, aug. 4. Márka 95 leva 72, font sterling 275 —, francia frank 610 —, svájci frank 13 —, lira 320 —, drachma —, dollár 74 —, arany —, ezüst —, osztr. kor. 10 —, magyar korona 25 —, szokol 100 —, lengyel marka 350, dinár 180, török lira —, Napoleon —.

Páris, aug. 4. Bukarest 16 1/4, London 4687-50, Newyork 1315, Róma 55 —, Svájc 216, Prága —, Berlin 15 3/4, Bécs —, Hgja —, Athén —, Zürich —.

Prága, augusztus 4. Lei 99 1/2, dinár 175 1/4, marka 9737, leva 59 1/4, svájci frank 1323 —, norvég korona 1012 —, dán korona 1214 1/2, svéd korona 1634-50, lira 336 —, francia frank 611 1/2, font sterling 286 —, dollár 79 —, osztr. kor. 787 1/2, belga frank —, lengyel marka 330 —, holl. for. 2462.

Bécs, aug. 4. Lei 1285, dollár 1035, belga frank —, francia frank 799 1/2, svájci frank 172 1/2, holland forint 320 —, dán korona —, jugoszláv korona 2342, norvég korona 134 1/2, svéd korona 21020, szokol 1303, leva 897 1/2, lira 4492, marka 1230 —, lengyel marka 52 1/2, font sterling 3710, rubel —, magyar korona 257 1/2.

Berlin, aug. 4. Amst-rdam 2512 45, Brüsszel —, Kristiania 1041 45, Kopenhága 1256-70, Stockholm 1675 80, Helsingfors —, Róma 347 15, London 293-70, Newyork 8228-50, Paris 629-35, Zürich 1354-60, Madrid —, Bécs 895, Prága 103-10, Budapest 2027, Bukarest —.

Zürich, aug. 4. Bukarest 760 —, Berlin 785 —, Amst-rdam 186 10, Newyork 608 —, London 2179 —, Páris 4640 —, Milano —, Brüsszel —, Kopenhága 93 —, Stockholm 123, Kristiania 76 3/4, Madrid —, Prága 755 —, Budapest 150 —, Zágráb 330 —, Buenosayres —, Varsó 30 —, Bécs 67-50, osztr. leb. kor. —.

Budapest, aug. 4. Lei 500-510, font ster. 1410-1460, leva —, dollár 395-405 —, francia frank 3040-3070, marka 482 1/2-492 1/2, lira 16°0-1700, osztr. kor. 39 1/4-40 1/4, rubel 55 1/2-56 1/2, svájci frank 6275 —, 6375, szokol 497-507, dinár 890-900, lengyel marka 1800-1900, napoleon —.

Bortermő vidéken fekvő

boroshordó
600 Hl. (9-24 Hl. nagyságban)

előnyös árban eladó

Értekezhetni Hajnal-áruházban Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 1)

Kimutatás

A cluji Chevra Kadisa kórházi élelmező bizottságának 1921. évi július havi tevékenységéről. 1921. július havában kiosztott éledek száma 988 adag. Ebből természetben 910, váltásban 67 = összesen 986 adag. Tej kiosztva július havában 93 liter.

Bevételek

Készpénz mult hóról	90 05
Perselyből befolyt	531 —
Havidióból	3580 —
Templomi adomány befolyt	99 50
Hozzájárulásokból befolyt ..	853 —
Összesen:	5153 55

Kiadások

Főzésre fizetve	1350 —
Ételhordásért fizetve	2307 —
Műtahi adósságért fizetve ..	870 —
S négyekre fizetve	190 —
Átkalmazott fizetésre	300 —
Egyenleg	142 55
Összesen:	5153 55

Cluj, 1921, augusztus hó 2-án.
Mózes Elek Feurestein Géza
jegyző, ellenőr.

MOZIHIREK

A mozgók műsora: A Szinkör-mozgóban: A befejezéshez ér ma a felédhetetlen tökéletességű amerikai állatfilm, a Selig-gyár remeke, a szokatlan sikert aratott Xa-Xa. Az ötödik rész címe: „Az édes otthonban”. Maga a cím eleget mond a fejezet poétikus megkapó tartalmáról — Vasárnap csak egy napig, az olasz Ambrozio film-gyár poétikus meséjű, pazarul fényes kiállítású drámája, „A halál mátkája”. Főszerepben a híres olasz filmstar Maria Carmi. — Hétfőtől a Szinkör-mozgó igazgatósága újabb szenzációval lép meg a közönséget. Nagy anyagi áldozatok árán sikerült megszereznie az amerikai Pathé-gyár egyik legfrissebb modern kalandtörténetét, „A végzetes gyűrű” című filmsorozatát. Az 5 részből álló ciklus gyors egymásutánban fog leperegni. Főszereplője a kedvelt Pearl White, a szép és tehetséges filmstar. — Egyetem mozgóban: Szombaton az Ufa-gyár csodaszép, fantasztikus film-drámája, „Az örök ifjúság”. Főszerepekben Carolla Toelle és Werner Krauss. — Vasárnaptól, „Hugo az óriás”, látványos és érdekes amerikai dráma, főszerepben Monrié Salisbury. — Uránia mozgóban: Szombaton „Judez újabb megbízása”, harmadik rész. „A halott-kéz”, René Crestével a főszerepben. — Vasárnap páratlan amerikai szenzáció, „Emlékeztek”, Háborús dráma. Főszerepben Ritta Jolivet. Megkapó szárazföldi és tengeri harctéri főlvételek, a „Lusitaniai hajóóriás” elsüllyesztése egy német tengeralattjáró által, mindez egy poétikus szerelmi történet keretében.

SPORT

Victoria—Marosvásárhelyi AC. Vasárnap, e hó 7-én három heti futballszünet után a Victoria vendégül látja a GA CFR Targu-Mures (Marosvásárhelyi AC)-ot barátságos mérkőzésre. A MAC a marosmenti alosztály második helyezettje; legszebb eredményét az MTK ellen érte, amellyel 1:1-el döntetlenre játszott, így igen nehéz küzdelemre van kilátás. A Victoria nem állhat fel komplett csapattal s ez növeli a vendégcsapat győzelmi esélyét: A Victoria valószínű főállítása: Makszaj, Chifor L., Komáromi: Palocsay, Berlani, Mendelsohn; Gáll, Csipcsigán, Barabás, Mattauch, Istvánfy; tartalék: Nyiredy, Várhegyi. Előzőleg a KMTE I-b és a Victoria I-b, Victoria-UNIV oldboy—KMTE oldboy.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF
Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv.-t.
Szerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand (volt Perenc József-ut) 48.
Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.

Dályázat

A felsődernai (Bihar m.) ort. hitközség egy „בנין בית מדרש”-i állásra pályázatot hirdet.
Pályázót l megkívántatik, hogy három elismert ort. rabbittól קבלה-ja legyen.
Javadalmazás: havi 600 lei törzsfizetés és természetli lakás, a szokasos mellékjövödelmek és ha néhány gyermek zsidó oktatását elvállalja, még havi háromszáz lei.
Utazási költséget csak a megválasztottnak térítjük meg.
A hitközség elnöksége.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagykereskedés r. t.

Oradea-Mare — Nagyvárad,

Str. Nicolae Jorga, v. Zöldfa-u. 4.

Telefon 71 Interurban

Állandó nagy készletek fehér, kristály, üveg, karlsbaldi porcellán, diszmu- és konyhaberendezési cikkekből.

קרן תרבות

Tarbutth Országos Zsidó Iskola-egyesület Rendelkezési Alap

A „Tarbutth célja az erdélyi zsidóság hebraizálását szolgáló intézmények létesítése, illetőleg fentartása.

5681. Szivan hó 30-ig befolyt 28210-72 Lei
5681. Szivan hó 30-tól Tamusz hó
29-ig a következő adományok folytak be:

Általános adomány 1301 —
Önmegadóztatás — — —
Összesen 29511-72 Lei

Általános adomány

Antal Jakab mérnök Erzsébetváros 50 —, Salamon Samu 50 —, Krausz Samu 20 —, Eisikovics Jakab 5 —, Herzlinger Gyula 50 —, Geist József és Paula gyűjtése 330 —, (részletezve Dr. Markovits Ignác 20 —, Salamon József 50 —, Geist Jakab 50 —, N. N. 5 —, Diamanstein József 20 —, Grün Jakab 20 —, Grünwald Mór 10 —, Oliv. al 5 —, Salamon Antal 20 —, Grünwald Samu 20 —, Schwartz Jenő 20 —, Geiszt Szerén 20 —, Weinberg 10 —, Finkelstein 10 —, Özv. Pollákné 5 —, Mandula Samuné 5 —, Mandula Samuné 5 —, Ábrahám Samu 20 —, M. Salamon 5 —.) III-ik leányosztály gyűjtése 11 —, Dr. Erdős Sándor Simonyi-falva 150 —, Weinstein Eszter gyűjtése 233 —, (részletezve Friedmann Pinkásné 10 —, Schwartz Sándorné 10 —, Rosenfeld Béla 10 —, Ifj. Weinstein Gyula 15 —, Rosenberger Samu 10 —, N. N. 10 —, többen 80 —, Rosenberger Béla 5 —, Rosenfeld Mór 10 —, Kepes Mór 10 —, Siegelstein Adolf és menyasszonya 40 —, Weinstein Sarah 10 —, Ernster József 10 —.) A Zs. N. Sz. mar. sludasi helyi csoportja 400 — lei.
Összesen L. 1301 —.

Önmegadóztatás

A Tarbutth O. Zs. I. E. Főtitkarsága.

As Uj Kelet előfizetési árai:

Egész évre 380 — L. Negyed évre.. 100 L
Félféltre .. 200 — L. Egy hóra 40 L

A legjobb rum- és likör-essenciák 75 lei különkénti árban kaphatók

Glück Henrik gyárában
Oradea-Mare (Nagyvárad) Calea Vict. 1253 (volt Kolozsvári-u.) 74

Utlevélek láttaozását és bármely más bucaresti megbízást vállalunk. Állandó megbízható kurír-szolgálatot tartunk. — „RECLAMA” Póter 4. I. emelet

Viragvázák

Porcellánárak
Köedényárak
Táblaüveg
Ablaktapasz

Befőttes- és uborkásüvegek
Zománózott edények
Festett üvegárak
Keretlécek
Tükrök
Lámpaárak
legolcsóbban beszerezhetők

Romlós Testvéreknél
ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD
Kérjen árajánlatot!

Disztárgyak

A Bécsi Jiddisch Társulat vendégjátéka
az Apolló (Biasini) helyiségében. — Ma, szombaton színrekerül:
„DAS VERLORENE PARADIES“

almozzák a piacot ké-
zekeresek tulajdonképen
szegényebb falusi fa-
zen összevásárolják kis-
n megdrágítva adják a
özép-, sőt még a nagy-
dják velük felvenni a
seknek nem kell vasuti
saját fuvarokkal, mint-
szállítanak, még külön-
k és fakeskedők ille-
ntették ez ellen tiltá-
enül.

brül egyébként is súlyos
k rendszeres kifogások-
vetkezében a forgalom
ennek az az eredménye,
m eshetnek. Forgalmat
rosvidéki kisebb fater-
szükségük van a pénz-
lyzetet alig befolyásolja.
nyok tovább súlyosbítja
majdnem kizárólag ab-
net exportálni, ami nem-
ekvő es így költséges
ly fatermelőknek lehe-
rd a határhoz közelebb
FR., mint ezelőtt, ezan-
jait engedí ki, a MAV.
okból át kell rakni az

raagyobb bajok, még
sebbek ugyan, de minii
fel, hasonlóképpen mer-
alság már majdnem a
Erdélyrészi Faegyesü-
a legnagyobb szükség,
rott személyi ügyekkel

ztási adója. A pénz-
negállapította az ipar-
sz fogyasztás adóját
állítasához szükség-
it, odol, kőini-víz és
es szeszért főként
adó címen fizetni.

álat és állatorvosi
velésügyi minisztérium
értelmében olyan hely-
vágóhidjai vannak, az
vágóhid nincsen, az
ótelek az állatot mé-
ni. Amennyiben az érde-
az állatvizsgálat ered-
llami állatorvost veheti
ben az állami állatorvos
nyelheti: ha a tulajdo-
és az az állatorvos lakó-
ban van, a szolgálati
csi és kilométer pénzt.
n laknak, ugy csak kocsi
az állatorvosnak, végül
oz szállítják a levágandó
em igényelhet vizsgálati

ereskedelmi döntő-
jelentik, hogy az ottani
mára elfogadta a német
közli kereskedelmi bíró-
közli országában ül össze:
telem és ipar egy-egy
szavazó birákból fog
kedelmi döntőbíróóságok
ag tárgyal a csehszlovák
a többi szomszédos
val is.

agilleték a határ-
zponti vasutigazgatóság a
b. számában közli az
tán fizetendő szállítási
rtíci, Episcopia-Bihorului,
(Tiszamenti) és Valea-
a következő távolságok
ij: Canpinitól a határig
tárig 8 km., Episcopia-
km., Halmi — határ
határ 3 km., Valea-
lométer.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lel. Vasnapok bezárva 2 lel.
Kisebbségi apróhirdetés Ára 10 lel.

Keresek azonnali be-
lépésre egy izr. fiatal vas-
kereskedő-segédet, meg-
bízható, jó kiszolgáló, ki
a román nyelvet is bírja.
Ajánlatok fizetési igénnyel
Fränkel Dezső vaskeres-
kedő Carei-Mare (Nagyká-
roly) küldendők. 2291-I

**Gyógyászati Eya-
kornokot** elvesz „An-
gyal” gyógyszerár, Erdő-
szentgyörgy. 2292-I

Budapesti négy szobás
konyhás lakásomat elcse-
rélném kolozsvári megfe-
lelő lakással. Cim Radió-
nál Cluj, Str. Reg. Maria
34. szám. 2294-I

Intelligens fiatal embert keres
Minorita-utca. —
Cim: Gombos-nyomda

**Építésként és építők
figyelmébe!** Tetőfedő-
pala, melynek négyzetmé-
tere nem drágább a cse-
répnél, — darabonként
(40-40-es) négy leírt kap-
ható Glück Mór fakeres-
kedőnél, Alsószopor. 2287-I

Vidéki tanulók Ko-
lozsvárról kitűnő ort. kóser
ellátást kaphatnak, olcsó
áron megbízható zsidó csa-
ládnál. Valiásos nevelés és
ingyenes tanulmányok. —
Cim: Féder, Farkas u. 6.
2282-I

Balancmérleg
hitelesítve 1249

kg 3 5 10
Lei 280.— 300.— 350.—

Páncéldulvlakat

1 dzt Lei
85 45 55 65 75 mm
80.—96.—120.—160.—200.

postán, franco utánvéttel

Stern vaskereskedésében

Oradea-Mare

Nicoleta Jorga [Zöldfa-utca] 10. szám

REA verszegénységben, ideghe-
tegyességben, az ivarszervek idült
bentartalmában szenved, vegre
meg a pártalan gyógyhatásu —
fürdői célokra használt —
kifűnő vasártalmi természetes
vaslépésőt (Eisenmineral-
moor, Moorsalz) kapható minden
mennyiségben a

Rózsa nagydrogeriában
Cluj—Kolozsvár, Piata Unirii 26
(Mátyás kir. tér) — 1215

A közönség figyelmébe!!

Van szerencsém a n. é.
közönséget értesíteni, hogy
újjonnan átalakított műhelyemben
módomban van a közön-
ség legkényesebb szülésé-
nek is eleget tenni. Műhe-
lyemben állandó kész cipők
kaphatók. A n. é. közönség
szives pártfogását kéri
ISRAEL ALADÁR

Héber gyorsírás tankönyve
Hasznográfia Haivrit. — Megrendelhető a
Zs. N. Sz. könyvnyomdájában. — — Ára 30 lei

ELVÁMOZÁS!
Nemzetközi szállítványok és elvámolások
Ascheberg Zsigmond
Cluj, Str. Univ. (Egyetem-u.)
3. szám. I. emelet. Telefon: 136
Ministeri felh. alkalmazással működő vállalat
Specialitása: Elvámolás, Gyorsított
teherforgalom és ha-
tártransziteforgalom
bel- és külföldre — — minden irányban
ELVÁMOZÁS!

**„Melissát” kérien, ha finom!
cukorkat akar!**

HÁZELADÁS!
Jó helyen fekvő és jó karban lévő
MAGÁNHAZ
szép nagy kerttel, melyben már 40
év óta jól menő **éjjeli üzlet**
van, jutányos áron eladó
DRESSWANDT & TSA
Nagyszeben — Bisztródi-utca 51 sz.

Szeptember végén jelenik meg

az UJ KELET

:: hatalmas ::
albumulaku

évkönyve

Hirdetéseket az évkönyvbe már most felvesz az UJ KELET kiadóhivatala

Az évkönyv — gazdag tartalmával
szencziója lesz az erdélyi zsidóság-
nak. Naptári részében közöljük az
összes erdélyi hitközségek és más
zsidó intézmények pontos

cimjegyzékét

Az évkönyvet az UJ KELET elő-
fizetői ajándékképpen kaphják

Kereskedők figyelmébe!

Nagy küldemény friss és tartós

citrom érkezett

Azonkívül szardellagyűrűk, szardi-
niák, mindenfajta gyarmataruk
és déligyümölcsök a

Katz és Bernát céghez,

ahol a legolcsóbb napi áron lesz kiárúsítva
Telefon 3-97

Hala de Coloniule—Fűszer csarnok
TEL. 14-76 En-gross és en-detaile 2254-I
CLUJ, STR. LONDREI (HOSSZU U.) 1

Csak egy ut vezet szeretőhöz, egészséghez
a páratlan hatáson
HIGIEA SOSBORSZESZ

Kapható mindenütt!
Gyártja: „HIGIEA” Kosmetikai és Vegyszertári Gyár
1214 **CLUJ — KOLOZSVAR**

SELCHWARENFABRIK
ELJOVITS & COMP. SIBIU
ELISABETHG. 32.
Empfiehl ihre prima Zelchwarenerzeugnisse
zu billigsten Preisen. Preisliste u. **קטלוג**
auf Verlangen gratis. 2257-I

Deutsch Testvérek Cluj, Piata Unirii (v.
Mátyás király-tér) 26.
Nemzetközi szállítási vállalat. — Rendszeres gyűjtő- és vagon-
forgalom a külföld, valamint a belföld minden irányából és
irányába. — — Fuvardíjvisztítási és felülvizsgáló iroda.

Megnyílt a forgalom!

Tisztelettel értesitem a vevő körömet, miután
a póstaforogalom lehetővé vált, módomban áll
gyorsan és pontosan vevőimet a legolcsóbb
és legjobb minőségű áruval kiszolgálni. —
B. rendeléseiket elvárva — teljes tisztelettel

Winkler Mór és Társa
szalámigyár

Eladó 30 éve fennálló,

jól bevezetett
hangszerkereskedés — javítóműhelyel
visszavonulás miatt. Bővebb felvilágosítást ad
Szilágyi Albert hangszerkereskedése
Arad, Bul. Regele Ferdinand I. (Újfalvi hlg.-ut) No. 12

Indítok
Aradról gyűjtőt

Magyarországra és Wienbe

KÖNIG
szállítási
és vámolási iroda

295 LEIERT 295
csak a volt Lakatos-Aruházban
EISENSTÄDTER FÜLÖPNÉL
Str. Regina Maria (Beák Ferenc-
tér) 13. szám alatt kaphat
gyermek sportkocsit, nyugvóágyat és gyermekszékét

Ha gyermekét elegánsan
és olcsón akarja öltöztetni,
ugy szükségletét kizárólag
gyermekruha- és sapka-gyári raktá-
rában, Str. Julia Maniu 5., eszközölje

Minden házban fontos!

Az egészség érdekében nélkülözhetetlen a
párnafell-, valta-, lószőr- és gyapju-
tisztítása, melyet gőzerőre és vegyitisztításra
berendezett műhelyemben
gyorsan és pontosan vállalom 1252

Raktáron tartok kész párnákat és tollat
Méréselt árak! — Szolid kiszolgálás!
Stern Salamon Boeskey-utca 9.

Ha Brassóban jár, ahol állandóan a legjobb minőségű és leg-
olcsóbb saion cikkek vannak készletben
ne mulassza el megtekinteni Klein József és Fia
női- és férfidivatáruházunkat, Brassó, Kolostor-u. 31. R. katha. templommal szemben